OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

VNS 5/2022 vp / Tasa-arvopoliittinen selonteko - OKM asiantuntijalausunto

25.11.2022 erityisasiantuntija Toni Piispanen
opetus- ja kulttuuriministeriö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

- Tasa-arvopoliittista selontekoa on valmisteltu koronapandemian poikkeuksellisissa oloissa. Kuitenkin on pyritty siihen, että valmistelu on tehty avoimuudesta ja osallisuudesta tinkimättä.
    - Runsas sata eri tahoa tai kansalaista antoi lausuntonsa siitä, mitä selonteon tulisi sisältää ja millaisia tasa-arvopoliittisia tavoitteita siinä tulisi asettaa.
    - Valmistelua tuki asiantuntijoista ja ministeriöiden virkakunnasta koostuva työryhmä ja selontekoa käsiteltiin ministeri Thomas Blomqvistin johdolla tasa-arvoasioihin keskittyneessä valtiosihteeriryhmässä. Valmistelun koordinointi oli sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla.
- Selonteon tasa-arvon määritelmä on selkeä ja se on rajattu koskemaan sukupuolten tasa-arvoa. Lähtökohtana selonteossa on sukupuolen moninaisuus ja se, että ihmisen asemaan yhteiskunnassa vaikuttaa sukupuolen rinnalla myös moni muu tekijä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

1. Seuranta ja yhteistyö

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että selonteon tavoitekirjauksia seurataan ja sille muodostettava seurantajärjestelmä valmistellaan huolella riittävän ja oikeanlaisen indikaattoritiedon varmistamiseksi
- OKM yhtyy selonteon nostoon tasa-arvopolitiikan suunnan ja tilannekuvan säännölliseen päivittämiseen
- Tasa-arvon edistäminen vaatii hallinnonalojen yhteistyötä ja asioiden yhteensovittamista. Hallinnonalojen sisäinen yhteistyö ja koordinointi olennaisessa roolissa. (mm. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38)

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

2. Ministeriökohtaiset toimenpiteet

- Tasa-arvon valtavirtaistamisen toimenpiteisiin on varattava aika- ja henkilöresurssit viranomaistyössä. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sisällytettävä ministeriöiden avainprosesseihin

    - Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että tulos- ja tavoiteohjausmekanismeja kehitetään tasa-arvonäkökulmat huomioivaksi

    - Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että valtionavustusprosesseja kehitetään tasa-arvonäkökulmat huomioivaksi

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

3. Tasa-arvosuunnittelu

- Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa yhteisesti jaetun huolen tasa-arvo- ja yhdenvertaissuunnittelun tilasta.
  - Suunnitteluvelvoite ei suoraan lisää vaikuttavuutta vaan suunnitelmia on seurattava ja arvioitava säännöllisesti

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä lisätä tietoa ja tukea tasa-arvoa edistävää ja syrjintää ehkäisevää työtä tasa-arvosuunnittelun keinoin.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

4. Sukupuolinäkökulman lisääminen

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että onnistuakseen valtavirtaistaminen edellyttää hallinnonalakohtaisia tasa-arvotavoitteita sekä tuekseen valtioneuvoston sitoumusta, riittäviä resursseja ja strategista ohjausta
  - Selonteko nostaa esiin, että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiselle on valtion keskushallinnossa luotu perustaa viimeisten kahden vuosikymmenen aikana. Siitä huolimatta sitä ei kaikilta osin ole vakiinnutettu osaksi hallinnon valmistelu- ja päätöksentekoprosesseja. Toimintavastuu on pitkälti jäänyt yksittäisille virkahenkilöille aikana, jolloin valtionhallintoa on kokonaisuudessaan tehostettu.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä sukupuolinäkökulman ja sukupuolivaikutusten arvioinnin lisäämistä
  - Edellyttää, että lainvalmistelussa sukupuolten tasa-arvoon liittyvä osaaminen ja koordinaatio ovat riittävästi resursoituja

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

5. Koulutuksen jakautuminen Suomessa tasa-arvoisesti sukupuolten kesken. Tasa-arvoselonteon tavoiteosio 6.

- Tasa-arvoselonteossa on tunnistettu oikeansuuntaiset haasteet varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa. Näitä on käsitelty myös koulutuspoliittisessa selonteossa ja näihin on osin jo kiinnitetty huomiota. Teemoista kerrotaan tarkemmin kirjallisessa lausunnossa.

- Anti-gender ilmiöön pitäisi kiinnittää enemmän huomiota
  - Toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen nostaa esiin uudenlaisia tasa-arvokysymyksiä eikä niiden ennakoiminen aina ole mahdollista. Esimerkiksi terveydellisillä, taloudellisilla ja sotilaallisilla kriiseillä on tasa-arvovaikutuksia: ne voivat syventää eriarvoisuutta ja vaikeuttaa haavoittuvassa asemassa olevien tilannetta.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kiitos!

25.11.2022 erityisasiantuntija Toni Piispanen
opetus- ja kulttuuriministeriö. toni.piispanen@gov.fi